

РОЗВИТОК НАВИЧОК УСВІДОМЛЕНОГО ЧИТАННЯ В СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

УДК 159.946.4:[378.091.212:62]

DOI: 10.12958/2227-2747-2026-2(192)-91-99

Стадній Алла Сергіївна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри мовознавства

Вінницького національного технічного університету,

м. Вінниця, Україна.

stadniy.alla@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-7125-5970>

Для цитування: Стадній А. С. Розвиток навичок усвідомленого читання в студентів технічних спеціальностей. *Освіта та педагогічна наука*. 2026. № 2(192). С. 91–99. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2\(192\)-91-99](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2(192)-91-99)

References (стандарт APA): Stadniy, A. S. (2026). Rozvytok navychok usvidomlenoho chytannia v studentiv tekhnichnykh spetsialnostei [Development of Conscious Reading Skills in Students of Technical Specialties]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 2(192), 91–99. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2\(192\)-91-99](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2026-2(192)-91-99) [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Одним з основних інструментів навчання протягом усього життя й адаптації особистості є читання. Сучасна людина читає як друковані джерела, так і електронні, проте переважають саме цифрові тексти. Варто відзначити перевагу сьогодення – розширений доступ до різноманітної інформації рідною та іноземними мовами. Проте цифровізація, диджиталізація та розвиток технологій негативно впливають на формування читацьких умінь дітей і молоді.

Рівень сформованості навичок читання разом з іншими компетентностями в українських п'ятнадцятирічних школярів перевіряють за допомогою PISA. «У 2018 році Україна відставала від країн ОЕСР на 22 бали в читанні – і це були хороші результати. У 2022 році цей розрив зріс до 48 балів, що вже досить критично» (Сіткар & Сіткар, 2024, с. 49). Навесні 2025 року відбувся третій цикл PISA, у якому основною галуззю оцінювання

була природничо-наукова, частина учасників додатково проходила оцінювання із читання й математики, проте результати оприлюднять у 2026 році. За допомогою цих тестів перевіряють, як учні використовують здобуті знання в конкретних життєвих ситуаціях. Через кілька років частина школярів із низьким рівнем сформованості читацької компетентності стають студентами. Відзначаємо серед здобувачів вищої технічної освіти певну категорію студентів, яким важко прочитати фрагмент тексту вголос, в інших виникають труднощі з переказом або поясненням прочитаного, відповіддю на запитання за змістом, знаходженням потрібної інформації, встановленням зв'язків із власним досвідом.

Причин зниження рівня сформованості читацької грамотності безліч, серед них і фізіологічні, і психологічні, і педагогічні, проте нас як викладачів у цьому дослідженні цікавлять психолого-педагогічні чинники: дистанційна форма навчання

під час пандемії, стресові умови здобуття освіти у воєнний час, вплив неконтрольованого використання інформаційних технологій та інтернету на розвиток дітей і підлітків, перенавантаження молоді та педагогічна занедбаність.

Важливим кроком до ефективного читання є усвідомлене читання. Усвідомлене читання – це процес осмисленого сприйняття тексту, під час якого відбувається активна когнітивна діяльність, що передбачає розуміння змісту, сенсів та ідеї тексту, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між частинами, поєднання нової інформації з раніше набутими знаннями, аналіз та критичну оцінку прочитаного, виникнення запитань, рефлексію, проживання певних моментів. Особливо важливо студентам будь-яких спеціальностей уміти читати власне наукові тексти певного фаху та глибоко їх осмислювати з метою здобуття нових знань, розвитку пошуково-дослідницьких навичок, формування вміння бачити проблему цілісно, розширення власного термінологічного словника.

Усвідомлене читання – це цілеспрямована діяльність, що передбачає глибоке занурення в сенс тексту з одночасним аналізом. Для ефективної роботи з науковою та будь-якою іншою інформацією в студентів повинні бути сформовані вміння глибоко взаємодіяти з текстом, здатність активно залучатися до процесу, контрольована усвідомленість та зосередженість на цілях читання, витримка й цілеспрямованість, оскільки результат може бути відтермінований. порушена проблема усвідомленого читання у студентів технічних спеціальностей залишається недостатньо вивченою вітчизняними дослідниками, тому потребує подальшого аналізу.

Аналіз актуальних досліджень. Психологічні основи читання досліджували

Н. Чепелєва, Н. Ігнатенко, Н. Акімова, Р. Кириченко, Д. Міллер та інші. Проблемам усвідомленого читання присвячували свої роботи А. Канищенко, Н. Ігнатенко, В. Кизилова, О. Савченко, Н. Чепелєва, Р. Кириченко. О. Кочерга досліджує проблеми читацької грамотності та процес формування навичок усвідомленого читання під впливом цифрового середовища. Н. Бондаренко вивчає причини низького рівня читацької грамотності та зниження культури усвідомленого читання. В. Кизилова запропонувала техніки й методики ефективного читання для здобувачів вищої освіти бакалаврського рівня освітньої програми «Початкова освіта» та розробила навчальний посібник «Ефективне читання» (Кизилова, 2022).

Мета статті – теоретично дослідити особливості процесу усвідомленого читання й запропонувати способи розвитку навичок усвідомленого читання наукових та інших текстів у студентів технічних спеціальностей.

Методологія та методи дослідження. Було використано загальнонаукові методи дослідження (аналіз психолого-педагогічної літератури, синтез, порівняння), емпіричні (спостереження, бесіда), педагогічний експеримент.

Виклад основного матеріалу. Читання в цифрову епоху набуває особливого значення, оскільки, з одного боку, більшість людей читають багато різного контенту, мають можливість швидко знайти будь-яку інформацію та ознайомитися з нею, з іншого – існує проблема глибокого розуміння прочитаного, його відтворення, подальшого використання отриманої інформації, якісного опрацювання наукових текстів, труднощі з опрацюванням інформації великого обсягу тощо.

Для студентів різних спеціальностей читацька компетентність має важливе значення, особливо в освітній діяльності,

оскільки за навчальними програмами відведено чимало годин на самостійну роботу здобувача з кожної дисципліни. Якість цієї діяльності залежить і від рівня сформованості читацької компетентності. Крім того, завдання сучасних закладів вищої освіти не передати сукупність певних знань за навчальними програмами спеціальностей, а навчити студентів самостійно здобувати знання впродовж усього життя. Читання є основним інструментом самостійного навчання.

Читання – це складна психічна діяльність людини, яка потребує значного ресурсу та сформованих умінь і навичок. Читання належить до основних видів мовленнєвої діяльності. Розумова діяльність під час читання декодує інформацію, яку закодував сукупністю певних символів автор.

У читанні виокремлюють два складники: 1) техніку читання – це зорове сприйняття букв і переведення інформації з графічних символів у звукову форму та запам'ятовування тексту; 2) розуміння змісту повідомлення – усвідомлення прочитаного.

Технічний складник читання характеризується правильністю, точністю, швидкістю, виразністю. Людина читає або про себе, тобто відбувається внутрішнє промовляння тексту, у процесі якого спостерігають мовленнєву активність, або вголос. Внутрішнє промовляння позитивно впливає на розуміння й запам'ятовування тексту.

Семантичний складник забезпечує розуміння прочитаного тексту. Слово читач пов'язує із значенням, так він розуміє спочатку лексему, потім словосполучення, речення, абзац, текст. І технічний, і семантичний складники тісно взаємопов'язані в процесі читання та впливають на його ефективність. «Сприймання писемного мовлення пов'язане з безпосереднім впливом його фізичних

якостей (послідовністю букв) на органи почуттів, який відбувається в єдності із впливом на читача змісту письмового повідомлення. Букви є так званим стартовим механізмом, під дією якого починається фізіологічний процес збудження органів зору. Він закінчується складним фізіологічним явищем у корі головного мозку, функцією якого є психічне явище – сприймання графічних символів друкованого і письмового тексту та мисленнєва діяльність читача. Читач після отримання зорового сигналу повинен перетворити символи в думки на основі знання системи значень мови» (Ільяна, 2022, с. 56).

Читацьку грамотність у дослідженні PISA визначено як «здатність розуміти, використовувати, оцінювати й осмислювати письмовий текст. Під час тестування перевіряється вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки з урахуванням одного чи декількох письмових джерел, виділяти головне, розрізняти інформацію з різних типів текстів» (Сіткар & Сіткар, 2024, с. 49).

Н. П'яст та О. Куш доводять, що провідні навички (аналітичне мислення та інноваційність, розв'язання складних проблем, критичне мислення й аналіз, креативність, оригінальність та ініціативність, логічна аргументація, розв'язання проблем та формування ідей), притаманні найкращим фахівцям сьогодення й майбутнього, допомагає сформувати, розвинути й зреалізувати усвідомлене читання. Тому можна говорити, що сучасний ринок праці висуває вимоги до читацької грамотності, яку визначено одним із наскрізних умінь у Європейській рамці ключових компетентностей для навчання упродовж життя і в Законі України «Про освіту» (П'яст & Куш, 2025, с. 186–187).

Усвідомлене читання – це процес активної взаємодії з текстом, під час якого відбувається глибоке занурення в зміст тексту з одночасним його аналізом. Читач

активно свідомо досліджує текст, розшифровує закладені смисли, з'ясовує контекст і підтекст, розуміє використані лексичні, граматичні, стилістичні засоби, щоб розгадати авторський задум. О. Савченко стверджує, що синонімом до терміна «усвідомлене читання» є поняття «читацька компетентність», яка є «базою для читача будь-якого віку, якщо він прагне не лише ознайомитися з ним (текстом), а й усвідомити смисл, передати свої враження від прочитаного» (Савченко, 2017, с. 6). Усвідомлення студентами наукових текстів та текстів інших стилів може відбуватися на різних рівнях: 1) розуміння окремої інформації в певній послідовності; 2) усвідомлення назви, теми, підтеми, мети, логічних зв'язків між частинами тексту; 3) сприйняття тексту як єдиного синтаксичного цілого, яке має свою будову, головну і другорядну інформацію, що підпорядковується меті; виокремлення тези, аргументів прикладів. 4) здатність критично проаналізувати прочитану інформацію, узагальнити та порівняти, визначити її достовірність та висловити (сформулювати) своє ставлення до цих фактів; 5) наявність якісного діалогу між автором і читачем, розширення меж твору, розуміння метатексту твору.

Здобувачі ЗВО для написання наукових робіт, розв'язання професійних завдань повинні вміти шукати потрібну інформацію, опрацьовувати й аналізувати дані з різних джерел. Осмислене читання допомагає декодувати текст. Студент, який володіє усвідомленим читанням, може:

- побачити структуру тексту;
- зрозуміти прочитане;
- проаналізувати текст;
- визначити тему й мікротеми;
- встановити семантичні зв'язки між мікротемами;
- з'ясувати гіпотези автора та знайти аргументи;

- визначити ідею і пояснити її;
- структурувати й переструктурувати текстову інформацію;
- узагальнити прочитане;
- відтворити зміст;
- порівняти інформацію з різних джерел;
- запам'ятати інформацію для подальшого використання;
- інтегрувати нові дані у свій досвід тощо.

Кожний студент один текст здатний осягнути по-різному. На розуміння впливають можливості сприймання, вміння концентрувати увагу, рівні уяви, інтелекту, сформованість наочно-образного й критичного мислення, розвинутість пам'яті, обсяг словникового запасу, тому для вміння усвідомлено читати тексти потрібно оволодіти низкою складних навичок.

Можливість тривало фокусувати увагу на змісті наукового тексту сприяє засвоєнню більшого відсотка інформації. Увага – це здатність свідомо зосереджуватися на певному об'єкті й не відволікатися. Під час читання увагу концентрують на змісті тексту, а саме розподіляють увагу на сприймання інформації, усвідомлення її та запам'ятовування. Уява – це посередник між чуттєвим сприйманням світу і вищими психічними процесами, у свідомості виникають певні образи. Водночас і сам процес читання сприяє розвитку уяви.

Інтелектуальний рівень особи визначає здатність до розумової діяльності, оскільки нова інформація корелює з уже наявними знаннями, встановлюються нові нейронні зв'язки. Студент під час читання виконує такі операції: аналізує інформацію, порівнює, піддає сумніву, встановлює причинно-наслідкові зв'язки, тобто використовує аналіз, синтез, узагальнення, стиснення даних.

Запам'ятати прочитане й точно відтворити його студенти можуть завдяки

розвинутій пам'яті. У читанні задіяна переважно оперативна й довготривала пам'ять. Важливим є і сформований у здобувача освіти словниковий запас, який допомагає зрозуміти прочитане через розпізнавання відомих слів, а розвинуте мовлення забезпечить можливість відтворити текст в усній чи письмовій формі.

Сучасний інформаційно перенасичений простір ускладнює пошук достовірної, науково цінної інформації. Завдяки критичному мисленню студенти можуть знаходити потрібну інформацію, оцінювати її якість та визначати надійність джерел. Тому протягом усього читання студент повинен думати про зміст, аналізувати його, зіставляти з тим, що вже знає, узагальнювати та брати до уваги або, навпаки, не погоджуватися й ігнорувати недостовірну інформацію, шукати істину в суперечливих твердженнях. Суттєво впливає на якість розуміння тексту й попередній життєвий досвід студента, оскільки кожна особистість сприймає та надає оцінку подіям, фактам, явищам крізь призму пережитого, травм, тригерів, безпечності. Психіка людини визначає, наскільки глибоко можна зануритися в ці дані, яку оцінку надати цій інформації: позитивну, негативну чи амбівалентну. Тому сприймання інформації залежить від того, що ми бачимо, відчуваємо, уявляємо.

Важливою для усвідомленого читання є здатність студента прогнозувати подальший зміст тексту на основі заголовка, уже прочитаної частини або певних слів чи словосполучень. Прогнозування під час читання наукових текстів відбувається і щодо вербального, і щодо змістового аспектів мови. Змістова здогадка дає можливість синтезувати текст у єдине змістове ціле. В іншому ж випадку читач сприймає лише окремі частини тексту, які важко поєднати й розшифрувати (Ільяна, 2022, с. 59).

Аналогом PISA є міжнародне дослідження PIRLS – це технологія усвідомленого читання PIRLS, розрахована на учнів початкової і середньої школи. За допомогою PIRLS перевіряють рівень читання та розуміння прочитаного, тобто якість читання (Сіткар & Сіткар, 2024).

Для ефективного процесу читання студенти повинні оволодіти стратегіями читання та вміти їх застосовувати на практиці. Це допоможе їм розшифрувати інформацію в письмовій формі та якісно її опрацювати.

Стратегія читання – це свідомо вибраний спосіб контролю й аналізу процесу читання, тобто здатність керувати власною діяльністю для досягнення поставленої мети. Насамперед викладач повинен допомогти студенту визначити його рівень усвідомленого читання, з'ясувати причину, що знижує якість читання, та вибрати стратегію (Про схвалення Стратегії розвитку читання..., 2023).

Процес усвідомленого читання поділяємо на три етапи: підготовчий етап, на якому потрібно визначити мету й завдання читання, проаналізувати назву тексту, прочитати ключові слова для прогнозування інформації, висунути припущення щодо змісту та зрозуміти структуру тексту.

На наступному етапі читання – уважно прочитати текст, пам'ятаючи про мету. Звертати увагу на вживання ключових понять, нових або незрозумілих слів, за словником з'ясовувати їхнє значення. Для запам'ятовування прочитаної інформації використовують такі поширені прийоми: читання тексту двічі; читання тексту вголос; приділення більшої уваги частинам, які зрозумілі або, навпаки, важкі для сприйняття; підкреслення олівцем (ручкою) важливої інформації чи ключових слів; написання конспекту (тез, плану); узагальнення змісту у формі резюме; обговорення тексту з іншими особами

тощо. Вибір прийому роботи з текстом залежить від мети читання й індивідуальних особливостей студента.

На завершальному етапі варто написати все, що не зрозуміло, про що хотілося б дізнатися більше, зафіксувати запитання, на які не знайдено відповідь у процесі читання, а також суперечливу інформацію. Відповідь на ці запитання можна отримати кількома способами: уважно перечитати текст ще раз або запитати у викладача. Суперечливі питання треба обговорити з іншими учасниками навчального процесу, наприклад, під час дискусії. Зафіксувати перелік мікротем, визначити способи поєднання цих частин у ціле – ці прийоми забезпечать структурування даних. Аналіз тез, які висунув автор, наведених аргументів і висновків допоможе читачу визначити достовірність інформації. Варто визначити тему та мету тексту, підтекст. Зробити власні висновки й узагальнити прочитане. Із цією метою рекомендуємо створити комікс, або піктограму, або ескіз, або інтелект-карту. Засвоївши прочитане, можна інтегрувати здобуту інформацію. Саме комплексний підхід до роботи з усвідомленим читанням підвищить результат.

Після третього етапу процесу читання треба оцінити свої результати усвідомленого читання за п'ятибальною шкалою: «5» – усе зрозуміло, можу точно передати зміст тексту іншим; «4» – розумію, але хочу дізнатися про це більше; «3» – не все зрозуміло, маю запитання, які хочу обговорити; «2» – лише дещо розумію; «1» – нічого не зрозуміло. Отримавши результат, варто проаналізувати його причини й вибудувати траєкторію розвитку читацької грамотності.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. Отже, читання як різновид комунікативно-пізнавальної діяльності є ключовим інструментом здобуття

знань і передумовою успіхів фахівця в професійній та інших сферах. Читання – це складний процес сприймання, розуміння, активного опрацювання, запам'ятовування й інтерпретації інформації, яка закодована графічно знаками певної мови. Усвідомлене читання сприяє глибокому розумінню тексту. На ефективність усвідомленого читання впливають стан розвитку психічних процесів, сформованих у студента, та їхній взаємозв'язок. Для підвищення якості усвідомленого читання варто розвивати не лише семантичний складник читання, а й технічний – правильність, виразність, швидкість. Читання наукових текстів сприяє професійному й особистісному розвитку, тому читацька грамотність повинна бути сформована в кожного здобувача освіти на найвищому рівні.

Література

1. Ільяна В. М. Сучасні погляди на процес читання в структурі писемного мовлення. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2022. № 3. С. 52–62. DOI: <https://doi.org/10.33189/ectu.v107i3.114>
2. Кизилова В. В. Розвиток навичок ефективного читання в здобувачів вищої освіти: з досвіду роботи. *Освіта та педагогічна наука*. 2022. № 1(179). С. 27–37. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-27-37](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-27-37)
3. П'яст Н. Й., Куш О. П. Формування і розвиток читацької грамотності здобувачів закладів загальної середньої освіти в контексті провідних навичок сучасного майбутнього. *Науковий вісник Вінницької академії безперервної освіти. Серія «Педагогіка. Психологія»*. 2025. Вип. 7. С. 183–192. DOI: <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2025-1.25>
4. Результати міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. 05.12.2023. URL: <https://testportal.gov.ua/pisa-2022-rezultaty-oprylyudneno/>
5. Савченко О. Я. Розуміння молодшими школярами літературних творів: сутність процесу

і засоби формування. *Початкова школа*. 2017. № 8. С. 6–12.

6. Сіткарь В. І., Сіткарь С. В. Технологія усвідомленого читання PIRLS як фундамент покращення результатів PISA українських підлітків. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2024. № 1(92). С. 49–55. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-1\(92\)-49-57](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-1(92)-49-57)

7. Про схвалення Стратегії розвитку читання на період до 2032 року «Читання як життєва стратегія» та затвердження операційного плану її реалізації на 2023–2025 роки : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2023 р. № 190-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-p#Text>

8. Архипова В. П., Пахомова Т. Г., Савицька Г. І., Сіткарь С. І., Юрчак В. А. Читацька грамотність як складова навчання упродовж життя. Черкаси, 2020. 98 с. URL: <http://library.ippro.com.ua/attachments/article/671/Посібник%20Читацька%20грамотність.pdf>

References

1. Iliana, V. M. (2022). Suchasni pohliady na protses chytannia v strukturі pysemnogo movlennia [Modern Views on the Reading Process within the Structure of Written Speech]. *Osoblyva dytna: navchannia i vykhovannia – Special Child: Education and Upbringing*, (3), 52–62. DOI: <https://doi.org/10.33189/ectu.v107i3.114> [in Ukrainian].

2. Kyzylova, V. V. (2022). Rozvytok navychok efektyvnogo chytannia u zdobuvachiv vyshchoi osvity: z dosvidu roboty [Development of Effective Reading Skills in Higher Education Students: from Work Experience]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 1(179), 27–37. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-27-37](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-27-37) [in Ukrainian].

3. Piast, N. Y., & Kushch, O. P. (2025). Formuvannia i rozvytok chytatskoi hramotnosti zdobuvachiv zakladiv zahalnoi serednoi osvity v konteksti providnykh navychok suchasnoho maibutnoho [Formation and Development of Reading Literacy of Students in General Secondary Education Institutions

in the Context of Key Skills for the Modern Future]. *Naukovyi visnyk Vinnytskoi akademii bezpererвної osvity. Seriya “Pedahohika. Psykholohiia” – Scientific Bulletin of the Vinnytsia Academy of Continuing Education. Series “Pedagogy. Psychology”*, (7), 183–192. DOI: <https://doi.org/10.32782/academped.psyh-2025-1.25> [in Ukrainian].

4. Rezultaty mizhnarodnoho doslidzhennia yakosti osvity PISA-2022 [Results of the International Study of Educational Quality PISA-2022]. (2023). Retrieved from <https://testportal.gov.ua/pisa-2022-rezultaty-oprylyudneno/> [in Ukrainian].

5. Savchenko, O. (2017). Rozuminnia molodshymy shkoliaramy literaturnykh tvoriv: sutnist protsesu i zasoby formuvannia [Understanding of Literary Works by Junior Students: the Essence of the Process and Means of Formation]. *Pochatkova shkola – Elementary School*, (8), 6–11 [in Ukrainian].

6. Sitkar, V. I., & Sitkar, S. V. (2024). Tekhnolohiia usvidomlenoho chytannia PIRLS yak fundament pokrashchennia rezultativ PISA ukrainskykh pidlitkiv [PIRLS reading technology as a foundation for improving PISA results of Ukrainian teenagers]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Development of a Gifted Personality*, 1(92), 49–55. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-1\(92\)-49-57](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-1(92)-49-57) [in Ukrainian].

7. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku chytannia na period do 2032 roku “Chytannia yak zhyttieva stratehiia” ta zatverdzhennia operatsiinoho planu yii realizatsii na 2023–2025 roky: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 3 bereznia 2023 r. № 190-r [On the approval of the Reading Development Strategy for the period until 2032 “Reading as a life strategy” and approval of the operational plan for its implementation for 2023–2025: Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 3, 2023 No. 190-r]. (2023). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2023-p#Text> [in Ukrainian].

8. Arkhypova, V. P., Pakhomova, T. H., Savyt'ska, H. I., Sichkar, S. I., & Iurchak, V. A. (2020). Chytatska hramotnist yak skladova navchannia uprodovzh zhyttia [Reading Literacy as a Component of Lifelong Learning]. Cherkasy. Retrieved

продуктивності усвідомленого читання на завершальному етапі. Читацька грамотність повинна бути сформована в кожного студента, оскільки вона сприяє професійному й особистісному розвитку.

Ключові слова: усвідомлене читання, осмислення тексту, читацька грамотність, увага, уява, сприймання, пам'ять, мислення, ефективність читання.

Stadnii A. S. Development of Conscious Reading Skills in Students of Technical Specialties

The article examines the specific features of developing conscious reading skills among students of technical specialties, as the modern digital era negatively affects the formation of reading skills in children and youth. It has been determined that reading is a type of communicative and cognitive activity that serves as a key tool for acquiring knowledge and for students' professional development.

It has been established that conscious reading is a process of active interaction with a text, involving deep immersion in its content along with simultaneous analysis. The reader actively and deliberately explores the text, decodes embedded meanings, clarifies context and subtext, and understands the lexical, grammatical, and stylistic devices used to create a coherent syntactic whole in order to grasp the author's intention. Students' comprehension of texts can occur at five levels.

Higher education students, when writing research papers and solving professional tasks, must be able to search for relevant information, process it, and analyze data from various sources. It has been proven that comprehension is influenced by perceptual abilities, attention, imagination, intellect, thinking, memory, and speech.

Three stages of conscious reading have been identified (preparatory, reading, and final), and techniques for developing conscious reading skills in technical

students at each stage have been proposed. It is important first to determine the cause of a low level of conscious reading and only then to build an individual development trajectory. Recommendations for self-analysis of the effectiveness of conscious reading at the final stage are provided.

Reading literacy should be developed in every student, as it contributes to both professional and personal growth.

Keywords: conscious reading, text comprehension, reading literacy, attention, imagination, perception, memory, thinking, reading efficiency.

Creative Commons Attribution 4.0
International (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 17.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 12.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.05.2026